

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
КАФЕДРА ДИТЯЧИХ ХВОРОБ**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ІV МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«СОЦІАЛЬНО-ЕТИЧНІ ТА ДЕОНТОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СУЧАСНОЇ МЕДИЦИНИ
(НЕМЕДИЧНІ ПРОБЛЕМИ В МЕДИЦИНІ)»**

23-24 лютого 2023 року

м. Запоріжжя

Редколегія:

Л. М. Боярська – завідувач кафедри дитячих хвороб ЗДМУ, кандидат медичних наук, професор;

І. Г. Утюж – завідувач кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ, доктор філософських наук, професор;

Ю. В. Котлова – кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячих хвороб ЗДМУ;

Д. П. Сепетий – доктор філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ;

Н. В. Спиця – кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ;

С. А. Козиряцька – кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМУ.

С69

Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині) : зб. матеріалів ІV Міжнародної науково-практичної конференції (23-24 лютого 2023 року). – Запоріжжя : ЗДМУ, 2023. – 207 с.

Автори матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наданої у доповідях інформації й точність наведених цитат. Точка зору автора не завжди може співпадати з позицією редколегії.

<i>Ісайчева К.К., Каплаушенко А.Г., Самелюк Ю.Г.</i> ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС НА КАФЕДРІ ФІЗКОЛОЇДНОЇ ХІМІЇ ЗДМУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	134
<i>Козиряцька С.А.</i> РЕАЛІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДИСЦИПЛІН ГУМАНІТАРНОГО ЦИКЛУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ	135
<i>Кришталь В.М.</i> ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	138
<i>Крісанова Н.В., Іванченко Д.Г., Рудько Н.П., Черчесова О.Ю.</i> ЗМІНА ПІДХОДІВ У ВИРІШЕННІ ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ ПОКАЗНИКА ЯКІСНОЇ УСПІШНОСТІ З ДИСЦИПЛІНИ «БІОЛОГІЧНА ХІМІЯ» У СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «МЕДИЦИНА» ПРИ ДИСТАНЦІЙНІЙ ФОРМІ НАВЧАННЯ	139
<i>Крупей К.С., Деген А.С., Кравченко Г.В.</i> ЖАНР ІНТЕРВ'Ю ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ОТРИМАННЯ СТУДЕНТАМИ ІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО Й АСИНХРОННОГО НАВЧАННЯ	140
<i>Кулакова О.М.</i> ДИСТАНЦІЙНЕ ВИКЛАДАННЯ ФІЛОСОФІЇ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	142
<i>Мазулін О.В.</i> САМОСТІЙНА РОБОТА ФАРМАЦЕВТІВ-ІНТЕРНІВ З ДИСЦИПЛІНИ «СТАНДАРТИЗАЦІЯ ТА СЕРТИФІКАЦІЯ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ» В УМОВАХ ON-LINE НАВЧАННЯ	143
<i>Масік Н.П.</i> СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РОБОТИ ЗІ СТУДЕНТАМИ СТАРШИХ КУРСІВ	144
<i>Пилипенко В.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО ВИКЛАДАННЯ ПРОПЕДЕВТИКИ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ У ВОЄННИЙ ЧАС	145
<i>Рогова А.В.</i> ПРОБЛЕМИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ ТА ІНТЕРАКТИВНЕ НАВЧАННЯ В МЕДИЦИНІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ	146
<i>Самойленко О.В., Малахова В.В.</i> СТВОРЕННЯ СПРИЯТЛИВОГО МІКРОКЛІМАТУ В ГРУПІ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	149
<i>Сенетий Д.П.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ПРОБЛЕМАТИКИ ФІЛОСОФІЇ СВІДОМОСТІ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ PhD В МЕДИЧНИХ ЗВО	150
<i>Сидоренко О.В., Денисенко О.М.</i> ОСВІТА В УМОВАХ ВІЙНИ: ВИКЛИКИ І ПРОБЛЕМИ	151
<i>Соляненко О.Л.</i> ОСОБЛИВОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	154
<i>Соляник О.В.</i> СИТУАЦІЙНО-РОЛЬОВА ГРА У ВИВЧЕННІ ПРОПЕДЕВТИЧНОЇ ПЕДІАТРІЇ ПРИ ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ	155
<i>Стиця Н.В., Школова О.П.</i> ВИКЛАДАННЯ ФІЛОСОФІЇ В МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ В УМОВАХ ВІЙНИ ЯК ТЕРАПІЯ	156
<i>Ткач А.В.</i> ДЕРЖАВНА МОВА – МОВА ФАХОВОГО СПІЛКУВАННЯ	157
<i>Точиліна Т.М., Точилін А.В.</i> ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА КОНТРОЛЮ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ПРИ ВИВЧЕННІ КУРСУ МЕДИЧНОЇ ТА БІО-ЛОГІЧНОЇ ФІЗИКИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	158
<i>Уварова О.О.</i> ВИБІРКОВА ОСВІТНЯ КОМПОНЕНТА «ІМІДЖ ЛІКАРЯ»: ПЕРШІ РЕЗУЛЬТАТИ ВИКЛАДАННЯ	159

викладачеві використовувати у плані проведення лекції відеоматеріали, виділити час на мотиваційну мову. Але створити умови для дискусії, провести мозковий штурм – ці дії вимагають від лектора високої компетентності з питань, що викладаються, чіткого тимчасового планування лекції, вміння швидко реагувати на можливі та несподівані проблеми, які можуть з'явитися протягом лекції. Нажаль, в існуючій робочій програмі дисципліни «Біологічна хімія» на лекції відведено тільки 32 академічні години. І це занадто мало часу, щоб викласти, використовуючи інтерактивні лекції, величезну кількість новітніх наукових фактів щодо досліджень біохімії людини та біохімії мікроорганізмів, що викликають розвиток захворювань. Крім цього, постійно існує дилема: у лекційному матеріалі висвітлювати фундаментальні питання предмета чи акцентувати виклад навчального матеріалу, базуючись на останніх світових досягненнях біохімічних досліджень? На жаль, рівень базової підготовки студентів з органічної хімії, з інших дисциплін природничо-наукового циклу залишає бажати кращого, тому у вирішенні цього питання доводиться шукати «золоту» середину.

Проведення практичних занять з біологічної хімії в умовах дистанційної форми навчального процесу також має свої особливості і відмінності в порівнянні з навчальною роботою в режимі off-line. Наразі гостро стоїть проблема якості інтернет-зв'язку, проблема забезпечення електроенергією (наслідки агресії Росії), що впливає на якість навчального процесу. Тому в цих умовах головна мета для викладачів – це створення таких завдань для самостійної роботи студентів, які забезпечують мотиваційний настрій студентів на набуття знань, спонукають до роботи з результатами сучасних наукових досягнень з питання, що вивчається, а результати роботи дають студенту самозадоволення. Викладачі кафедри біохімії ЗДМУ активно застосовують при створенні таких завдань програмний набір інструментів Microsoft 365 [1] (таких як SharePoint, Stream, Forms, OneNote та інші). В цих завданнях не тільки створення умов для візуалізації надскладних біохімічних процесів, молекулярних механізмів їх регуляції з метою полегшення засвоєння навчального матеріалу. Викладачі приділяють велику увагу на створення ситуаційних задач, які містять інформацію про застосування різноманітних біохімічних показників крові, сечі, інших біологічних рідин в діагностиці патологічних станів. При цьому акцентується не тільки те, як змінюється біохімічний показник при розвитку патологічного стану, завдання перевіряє місце утворення цього показника в організмі людини, знання про метаболічні шляхи, які з ним пов'язані, про можливі фактори впливу на механізм утворення цього показника. Якщо студент вміє вирішувати такі завдання, то ми розуміємо, що одна зі складових рис майбутнього фахівця у галузі медицини вже сформована.

Список використаних джерел

1. Іванькова Н. А. Алгоритм формування групового та персонального навчального середовища засобами структурування освітнього простору університету на базі сервісів MS Office365 та MS Teams / Н. А. Іванькова, О. А. Рижов, О. І. Андросов // Open educational e-environment of modern University. – 2020. – № 9. – С. 26-40.

ЖАНР ІНТЕРВ'Ю ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ОТРИМАННЯ СТУДЕНТАМИ ІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО Й АСИНХРОННОГО НАВЧАННЯ

*Крупей Кристина Сергіївна,
к. біол. н., ст. викладач,*

Деген Анна Сергіївна, асистент,

*Кравченко Гліб Володимирович, студент 3-го курсу,
кафедра мікробіології, вірусології та імунології,
Запорізький державний медичний університет*

До основних видів навчальних занять (лекції, лабораторні, практичні, семінарські, індивідуальні заняття, консультації) в умовах дистанційної освіти особливої актуальності набули відеолекції та відеоролики, де викладач демонструє техніки відтворення певних лабораторних досліджень. Ці види навчальних занять мають низку переваг у порівнянні з традиційними формами навчання: по-перше, студент має постійний доступ до матеріалу та можливість завантаження / багаторазового перегляду / зупинки відео для осмислення сприйнятої інформації, по-друге, перегляд відеолекції не обмежується зоровим сприйняттям, оскільки водночас глядач прослуховує усне мовлення лектора. Проте ефективне засвоєння студентами навчального матеріалу та його розуміння залежить не тільки від педагогічної майстерності й вправного володіння викладачем невербальними засобами спілкування, але й від якості відеоконтенту. Створення наочних та

інформативних відеороликів потребує певного технічного оснащення, умінь та навичок з монтажу відеоряду й, найголовніше, часу викладача. Співробітники кафедри мікробіології, вірусології та імунології ЗДМУ займаються розробкою навчальних відеороликів для студентів медичних і міжнародних факультетів. Станом на січень 2023 року на відеохостингу розміщено 62 відеофільми [4].

У сучасних умовах воєнного стану та пандемії COVID-19 актуальним є не тільки використання у дистанційному навчанні певних видів занять (відео-, аудіоконференції, текстовий формат), але і якісна підготовка викладачем матеріалів для асинхронного навчання. Окрім вищезазначених відеофільмів, які студенти можуть використовувати для самостійного опанування матеріалом, пропонуємо також використовувати для дистанційного та асинхронного навчання різні формати інтерв'ю викладачів. Сьогодні інтерв'ю є не тільки інструментом отримання інформації, але й одним із найпопулярніших жанрів [3, с. 65].

Інтерв'ю – це сфокусована бесіда респондента та інтерв'юера, протягом якої респондент відповідає на поставлені йому запитання [1, с. 28]. Викладачі кафедри мікробіології, вірусології та імунології ЗДМУ беруть активну участь в обговоренні актуальних питань науки на місцевих і регіональних телеканалах та надають інтерв'ю різних видів (структуровані, напівструктуровані, неструктуровані), які за формою / кількістю мовників класифікуються як інтерв'ю-монологи, -діалоги й -полілоги [5 – 8]. Залежно від способу спілкування і форми викладу журналістом розмови, яка відбулася, науково-педагогічні співробітники кафедри брали також участь в наукових інтерв'ю-роздумах (розгорнутий коментар до проблеми), які видавалися в газетах [2]. Студенти проявляють більший інтерес до перегляду інтерв'ю викладачів кафедри університету ніж незнайомих науковців, що значно посилює інтерес до навчання й активізує мисленнєві процеси. На відеоконференціях протягом практичного заняття викладачі приділяють 10-15 хв часу для обговорення поточного випуску, студенти порівнюють різні точки зору спікерів-науковців / держслужбовців / громадських діячів тощо (якщо у викладача було інтерв'ю-діалог / полілог), висловлюються щодо цілісної картини та тенденцій матеріалу, який переглянули. Ми помітили, що найкращі результати у жвавому обговоренні зі студентами наукових виступів викладачів на заняттях є структуровані й напівструктуровані інтерв'ю, хоч вони потребують від викладача більше часу та зусиль при підготовці й виступі. Також ми вважаємо, що залучення студентів до активної участі в наукових інтерв'ю для телепередач, дозволить не тільки ефективно розвивати комунікативну компетентність майбутніх фахівців, але й може надати стимул для інших здобувачів вищої медичної освіти розвивати навички з ефективного спілкування [9]. Досвід наукових інтерв'ювань допоможе студентам створити власний імідж та успішну самопрезентацію, а також удосконалить власні знання про самого себе та навички саморегуляції. Перегляд телепередач за участі студентів покращить та зміцнить довіру людей до молодих лікарів та переконає майбутніх пацієнтів у їх професійній компетентності.

Список використаних джерел

1. Ібрагімова І.М. Вивчення потреб у навчанні та розвитку. Посібник / під заг. ред. Гриб О.К. К. : Проект «Доступна та якісна правова допомога в Україні», 2019. 50 с. Режим доступу: <https://qala-project-1.gitbook.io/vivchennya-potreb-u-navchann-ta-profes-jnomu-rozvi>, вільний. Дата публікації: 01.08.2019.
2. Газета ІЗ «Індустріалка». Як запоріжцям убезпечити себе від ГРВІ та грипу – з чого і коли розпочати профілактику / Рубрика «Запоріжжя. Здоров'я» (коментар к.б.н., ст. викладачка ЗДМУ Кристина Крупей). Дата – 30.08.2022 р. Режим доступу: <http://iz.com.ua/zaporoje/yak-zaporizhtsyam-ubezpechiti-sebe-vid-grvi-ta-gripu-z-chogo-i-koli-rozpochati-profilaktiku>
3. Казімова Ю. До поняття формату жанру інтерв'ю у журналістиці. *Вісник національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: *Журналістські науки*. 2018. Вип. 2, № 896. С. 65-69. <https://doi.org/10.23939/sjs2018.01.065>
4. Крупей К.С. YouTube-канал «Мікробіологія, вірусологія та імунологія». Режим доступу: <https://www.youtube.com/@KrupieiKrystyna/videos>
5. Програма «Середовище 3». Випуск 107. Тема: «Царство грибів: у яких відносинах воно з людством?» від 02.02.2022 р. Режим доступу: <https://youtu.be/ssl2dCyV3bc>
6. Програма «Екофактор» на телеканал МТМ від 06.10.22 р. (Частина 2). Тема: «Життєво важливі поради по збереженню здоров'я під час війни». Режим доступу: <https://youtu.be/GFcgRX9zmI>

7. Програма «День». Тема 24.01.2022 р. Тема : «Бустерна вакцинація. Гість у студії К. Крупей». Режим доступу: https://youtu.be/nQGpK_VMTkA

8. Програма «Суспільний запит» на ТВ5 від 21.05.2021 р. Тема: «Ковідні питання». Режим доступу: <https://youtu.be/clGSnkZRGag>

9. Програма «Екофактор» на телеканалі МТМ від 17.11.2022 р. Тема: «Як очистити непитну воду». Спікери – ст. викладач ЗДМУ Кристина Крупей, студент ЗДМУ Гліб Кравченко. Режим доступу: <https://youtu.be/PJAd4i2RbVI>

ДИСТАНЦІЙНЕ ВИКЛАДАННЯ ФІЛОСОФІЇ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*Кулакова Оксана Миколаївна,
кандидат культурології, доцент,
доцент кафедри філософії та соціології,
Національний фармацевтичний університет, м. Харків*

Сьогодні технологія дистанційного навчання використовується у вищих освітніх закладах, а також для підвищення кваліфікації та перепідготовки. Це дозволяє врахувати індивідуальні здібності, потреби, темперамент і зайнятість студента, який може вивчати освітню програму в будь-якій послідовності та темпі та має можливість спілкуватися з викладачем по телефону, електронною поштою. Також дуже корисна очна бесіда для тих викладачів, які мають адаптуватися до нових форм і методів навчання.

Дистанційне навчання – це нова організація навчального процесу, заснована на принципах самостійної роботи студента. Навчальне середовище характеризується тим, що студенти часто віддалені від викладача в просторі чи часі, але вони мають можливість вести діалог у будь-який час за допомогою телекомунікацій.

Розвиток сучасних інформаційних технологій веде до модернізації системи освіти. Суть такої модернізації знайшла своє відображення в концепції дистанційної освіти, яка завдяки такому глобальному явищу, як Інтернет, охопила значну частину суспільства і стала одним із важливих факторів його розвитку.

Для закладів вищої освіти, особливо стосовно суспільствознавчої галузі, дистанційні курси пропонують кілька освітніх платформ. Найбільшою популярністю користуються Prometheus, TeachHub, EdEra, Всеосвіта.

Дистанційне навчання, як особливий метод навчання в організації освітнього простору, характеризується застосуванням конкретної стратегії та тактики взаємодії студентів з новими знаннями. Це створює навчальне інформаційне середовище, яке охоплює джерела комп'ютерної інформації, електронні бібліотеки, відео та аудіотехніку, засоби навчання тощо. Це дозволяє студентам опанувати знання як самостійно, так і під керівництвом викладача, двостороннє спілкуватися з великою кількістю користувачів, діяльність яких відстежується і контролюється.

Дистанційне навчання може бути послідовним і паралельним або самостійним фрагментом у системі освіти. При послідовному дистанційному навчанні є компенсуюча підготовка до очної та дистанційної форми навчання, що повинна впроваджуватися в навчальний процес. Паралельне – це дистанційне навчання, яке виконує ілюстративну, навчальну та контрольну функції.

Самостійне навчання використовується для вивчення окремої дисципліни або всього курсу, наприклад філософії. Тому дистанційна освіта вважається особливою освітньою технологією, яка заснована на використанні відкритого навчання із застосуванням сучасних телекомунікацій для спілкування в інформаційному просторі. Ця технологія доречна для навчання на заочній формі, екстерні та денної форми навчання під час військового стану й надає можливість модифікувати традиційні види занять, організувати самодіяльність студентів в особливих умовах.

Водночас специфіка дисциплін соціогуманітарного блоку, і зокрема філософії, створює незамінні і, здавалося б, непереборні перешкоди для цифрової та дистанційної освіти з цих дисциплін. Саме ядро філософського знання, сама природа філософії робить неодмінною потребою особистий контакт, тобто живий контакт викладача і аудиторії, міжособистісну дискусію, в якій з'являються нові й актуалізовані існуючі думки. Згідно І. Канта, філософія не має сенсу, якщо вона зводиться до заучування певного набору тверджень, понять і концепцій. Засвоєння теоретичного матеріалу слугує лише необхідною умовою досягнення мети, але не є самою метою. Метою є